

“ความท้าทาย การพัฒนาต้นแบบตู้น้ำหยอดเหรียญปลอดภัย”

นายวิโรจน์ วัชรเกียรติศักดิ์ นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการพิเศษ
นายรัชชพงศ์ ดำรงพิงคสกุล นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ
นายพนมพันธ์ จันทร์สูง นักวิชาการสาธารณสุข
สำนักสุขาภิบาลอาหารและน้ำ

สำนักสุขาภิบาลอาหารและน้ำ ได้ดำเนินงานโครงการพัฒนาต้นแบบตู้น้ำหยอดเหรียญปลอดภัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบในการบริหารจัดการน้ำตู้หยอดเหรียญในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักถึงปัญหาด้านสุขภาพที่เกิดจากการดื่มน้ำจาก น้ำตู้หยอดเหรียญที่ขาดการดูแล และไม่ได้ขึ้นทะเบียนกับหน่วยงานท้องถิ่น ซึ่งอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ผู้ประกอบการ ประชาชน ผู้ใช้บริการตู้น้ำหยอดเหรียญ เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนเจ้าหน้าที่หน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่ล้วนเป็นภาคีเครือข่ายสำคัญที่จะผลักดันโครงการฯให้สัมฤทธิ์ผล หากมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง และเป็นไปในทางเดียวกัน สำคัญๆ จึงเล็งเห็นความสำคัญในการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพ ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง สามารถประยุกต์ใช้และมีส่วนร่วมในการดูแลชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์

- เพื่อส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการบริหารจัดการน้ำตู้หยอดเหรียญที่ดี
- ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักถึงปัญหาด้านสุขภาพที่เกิดจากการดื่มน้ำจากน้ำตู้หยอดเหรียญที่ขาดการดูแล
- ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการออกข้อกำหนดท้องถิ่น/เทศบัญญัติ ที่เกี่ยวกับตู้น้ำหยอดเหรียญ

ผลการดำเนินงาน

1 สถานการณ์การจัดการน้ำตู้หยอดเหรียญในเทศบาลตำบลสกลบาตร

การเตรียมการก่อนการจัดประชุมฯ สำนักสุขาภิบาลอาหารและน้ำ ร่วมกับศูนย์อนามัยที่ 8 นครสวรรค์ และเทศบาลตำบลสกลบาตร ได้สำรวจข้อมูลทั่วไป ที่ตั้ง สุขลักษณะ สภาพแวดล้อม การจัดการตู้น้ำหยอดเหรียญของผู้ประกอบกิจการ พฤติกรรมการบริโภคน้ำตู้หยอดเหรียญของประชาชน เก็บตัวอย่างน้ำจากตู้น้ำหยอดเหรียญเพื่อตรวจสอบคุณภาพทางห้องปฏิบัติการ ให้คำแนะนำทางวิชาการแก่ผู้ประกอบการตู้น้ำหยอดเหรียญและประชาชน เพื่อการบริโภคน้ำที่ปลอดภัยสำรวจและบันทึกพิกัดทางภูมิศาสตร์ (GIS) นำผลคุณภาพน้ำที่เก็บจากตู้น้ำหยอดเหรียญที่ตั้งบริการในเขตพื้นที่มาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับเกณฑ์คุณภาพน้ำประปาดื่มได้ กรมอนามัย ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร รวมถึงเปรียบเทียบกับสถานการณ์คุณภาพน้ำบริโภคของประเทศเพื่อให้ได้ทราบถึงสถานการณ์ของตนเอง

2 การเก็บตัวอย่างคุณภาพน้ำส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ การใช้ชุดทดสอบและการตรวจสอบคุณภาพน้ำ

ภาคสนาม

เนื้อหาในประเด็นนี้เป็นการถ่ายทอดองค์ความรู้ และเทคนิคการสุ่มเก็บตัวอย่างน้ำบริโภคตามหลักวิชาการ การนำส่งตัวอย่างเพื่อตรวจวิเคราะห์ทางห้องปฏิบัติการ การสาธิตและฝึกปฏิบัติการใช้ชุดทดสอบภาคสนามเพื่อ

ตรวจสอบคุณภาพน้ำทางด้านแบคทีเรีย (ชุด อ.11)การใช้ชุดทดสอบภาคสนามตรวจวัดปริมาณคลอรีนอิสระคงเหลือในน้ำ (อ.31) ซึ่งได้รับความสนใจจากผู้เข้าร่วมประชุมอย่างมาก เนื่องจากเป็นสิ่งที่แปลกใหม่สำหรับผู้เข้าร่วมประชุม

3 การใช้แบบสำรวจ การสำรวจสภาพแวดล้อม พฤติกรรมการบริโภคน้ำ

เนื้อหาเน้นทำความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิควิธีการของการสัมภาษณ์การทำความเข้าใจในข้อความของแบบสำรวจ เพื่อให้ได้ข้อมูลตามที่ต้องการทั้งบริบทของพื้นที่ สภาพแวดล้อม สุขลักษณะและพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย เพราะถือว่าเป็นเครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ที่สำคัญ

4 แนวทางการเฝ้าระวังและดูแลบำรุงรักษาตู้น้ำหยอดเหรียญ ตามพรบ.การสาธารณสุข

เป็นการถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบและการทำงานของตู้น้ำหยอดเหรียญตามหลักวิชาการการดูแลบำรุงรักษาตู้น้ำหยอดเหรียญ การตรวจสอบทางกายภาพ วิธีการเฝ้าระวังติดตาม เป็นต้น การศึกษาจากตู้น้ำหยอดเหรียญในพื้นที่เปรียบเทียบกับคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข เรื่อง แนวทางการควบคุมการประกอบกิจการตู้น้ำดื่มหยอดเหรียญ พ.ศ. ๒๕๕๓ เช่น สภาพและองค์ประกอบของตู้ สถานที่ตั้งควรอยู่ห่างไกลจากฝุ่นแหล่งมลพิษ ชยะมูลฝอย คุณลักษณะของตู้น้ำต้องทำจากวัสดุที่ไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ มีความปลอดภัยได้มาตรฐานทางอุตสาหกรรม ส่วนที่สัมผัสกับน้ำต้องทำจากวัสดุที่ใช้กับอาหาร (Food Grade) เท่านั้น หลักเกณฑ์เกี่ยวกับแหล่งน้ำดิบที่ใช้ หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการบำรุงรักษาความสะอาดและการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำโดยใช้ชุดทดสอบภาคสนาม ซึ่งได้รับความสนใจและร่วมมือเป็นอย่างดีจากผู้เข้าร่วมประชุม

5 การยกร่างเทศบัญญัติ ตู้น้ำหยอดเหรียญ

จากความรู้ทางวิชาการและองค์ประกอบของผู้เข้าร่วมประชุมซึ่งมีผู้แทนจากผู้มีส่วนได้เสียและผู้เกี่ยวข้อง และการเสริมความรู้ด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องจากเจ้าหน้าที่ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข และแนวทางเพื่อนำไปสู่การยกร่างเทศบัญญัติ ที่ประชุมได้ร่วมกันพิจารณาการร่างเทศบัญญัติตู้น้ำดื่มหยอดเหรียญเทศบาลตำบลสลกบาตร เรื่อง การควบคุมการประกอบกิจการตู้น้ำดื่มหยอดเหรียญสาธารณะของเทศบัญญัติ ประกอบด้วย หมวดทั่วไปและการบังคับใช้ บทบาทหน้าที่ของผู้ประกอบกิจการ บทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครสาธารณสุข บทบาทหน้าที่ของเทศบาลและหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง การขึ้นทะเบียน ค่าธรรมเนียม หลักเกณฑ์เกี่ยวกับสถานที่ตั้งหลักเกณฑ์เกี่ยวกับคุณลักษณะตู้น้ำหลักเกณฑ์เกี่ยวกับแหล่งน้ำและการปรับปรุงคุณภาพน้ำหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพมาตรฐานน้ำบริโภคหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการบำรุงรักษาและการทำความสะอาดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการบันทึกและการรายงานบทลงโทษ และอื่นๆ

6 เครือข่ายการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำตู้หยอดเหรียญ

จากความรู้ทางวิชาการ ความเข้าใจในบทบาทของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องและความตระหนักถึงผลที่จะได้รับการดำเนินงานด้านตู้น้ำหยอดเหรียญ ได้มีการรวมตัวของผู้ประกอบกิจการตั้งเป็นสมาคมผู้ประกอบกิจการตู้น้ำหยอดเหรียญเทศบาลตำบลสลกบาตร ซึ่งถือว่าเป็นภาคีเครือข่ายสำหรับการเฝ้าระวังและติดตามคุณภาพน้ำบริโภคที่ยั่งยืนสืบไป จึงเป็นความสำเร็จที่น่าภาคภูมิใจอีกประการหนึ่ง

